

Vergaderjaar 2008–2009

31 700 III

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de Commissie van toezicht betreffende inlichtingen- en veiligheidsdiensten (III) voor het jaar 2009

Nr. 20

BRIEF VAN DE MINISTER PRESIDENT, MINISTER VAN ALGEMENE ZAKEN EN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 augustus 2009

Graag bieden wij u hierbij, in reactie op het verzoek van de Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken van 17 juli 2009 met kenmerk 2009Z14114, een verslag aan van het bezoek dat minister-president Balkenende en minister Verhagen brachten aan Washington. De minister-president informeert u in dit verband tevens over zijn deelname aan de G8 top in L'Aquila op 9 en 10 juli 2009.

Ontmoeting met President Obama

Op 14 juli jl. hadden de minister-president en minister Verhagen een ontmoeting met President Barack Obama en Secretary of State Clinton in het Witte Huis. De minister-president had voorts separate ontmoetingen met de voorzitter van het Huis van Afgevaardigden, Nancy Pelosi en de Managing Director van het Internationale Monetair Fonds, Dominique Strauss-Kahn. De minister van Buitenlandse Zaken had separate ontmoetingen met Secretary of State Clinton en de Speciale Assistent van de President voor de Perzische Golf en Zuidwest Azië, Dennis Ross.

Het gesprek met president Obama verliep in goede sfeer en bevestigde de goede stand van de Nederlandse betrekkingen met de Verenigde Staten. Gesproken werd met name over de aanpak van de financiële en economische crisis, Afghanistan, de sluiting van Guantánamo Bay gevangenis, de viering van 400 jaar goede betrekkingen in het kader van NY 400, de aanpak van klimaatverandering, het Midden-Oosten vredesproces, en de hervormingen in het Amerikaanse en het Nederlandse gezondheidsstelsel.

Ten aanzien van de financiële en economische crisis benadrukte de minister-president het belang van verdere implementatie van de in het kader van de G20 gemaakte afspraken. De president was het er mee eens dat belangrijke voortgang is gemaakt sinds de G20 top in april in Londen. President Obama nodigde de minister-president uit namens Nederland deel te nemen aan de G20 bijeenkomst in Pittsburgh in september van dit

jaar. De president sprak met waardering over de bijdrage die Nederland, als de 16e economie in de wereld en gewaardeerde speler als het gaat om internationale samenwerking, inhoudelijk kan leveren aan het oplossen van de economische crisis en het vormgeven van toekomstige duurzame groei. Dit laatste zal het hoofdthema op de agenda van Pittsburgh zijn. In dit licht bracht de minister-president de tijdige planning van «exit strategieën» op, mede in relatie tot het belang van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op langere termijn. Ook vroeg hij aandacht voor verdere uitwerking van het handvest voor duurzame economische activiteit, zoals bekend een initiatief van Kanselier Merkel.

President Obama sprak grote waardering uit voor de Nederlandse militaire bijdrage aan Afghanistan. Hij erkende de Nederlandse rol in de ontwikkeling en toepassing van de zogeheten «3D»-aanpak. Hij sprak de hoop uit dat ook na 2010 de Nederlandse kennis en expertise ingezet kan worden om duurzame veiligheid, stabiliteit en ontwikkeling in Afghanistan te verankeren. De minister-president verwelkomde de nieuwe VS-strategie in Afghanistan en Pakistan. Hij benadrukte het belang van verbetering van het bestuur en bestrijding van corruptie in Afghanistan. Hij zette tevens langs bekende lijnen de Nederlandse betrokkenheid bij Afghanistan uiteen, waarbij de minister-president aangaf dat Nederland de Afghaanse bevolking niet de rug zal toekeren.

Voorts werd gesproken over de sluiting van Guantánamo Bay. Minister-president Balkenende sprak zijn waardering uit voor het snelle besluit van President Obama om deze gevangenis te sluiten. Tevens gaf hij aan dat, indien de sluiting van Guantánamo Bay in het laatste stadium voor wat betreft enkele gevangenen op onoverkomelijke problemen zou stuiten indien Nederland niet verder betrokken zou zijn, Nederland bereid is tot nader overleg over het vinden van een oplossing. De minister van Justitie heeft vervolgens in contacten met de pers aangegeven dat mocht dit uiteindelijk aan de orde komen, dat dan de volledige dossiers zullen moeten worden overgelegd en uiteraard zeer zorgvuldig zullen moeten worden bestudeerd. In de komende periode zal moeten blijken of een situatie zoals hiervoor geschetst, zich daadwerkelijk zal voordoen.

President Obama roemde de Nederlandse expertise m.b.t. watermanagement, die in relevantie is toegenomen door de huidige klimatologische uitdagingen. De minister-president sprak zijn waardering uit voor hetgeen op klimaatgebied bij de G8 top in l'Aquila is bereikt, maar drong vooral aan op verregaande afspraken bij de klimaat top in Kopenhagen om dit najaar het huidige momentum niet verloren te laten gaan. President Obama noemde het van essentieel belang dat alle grote economieën, ook India en China, worden betrokken bij dit proces.

President Obama toonde belangstelling voor het vernieuwde Nederlandse gezondheidszorgstelsel. De minister-president lichtte het Nederlandse zorgstelsel toe en wees daarbij ook op een conferentie die het ministerie van VWS voornemens is hierover te organiseren.

Over Servië stelde president Obama dat hij zich bewust was van de principiële Nederlandse positie dat volledige medewerking met het Joegoslavië Tribunaal (ICTY) noodzakelijk is, alvorens Servië verdere stappen in het toenaderingsproces met de EU kan zetten. Hij stelde dat incorporatie van Servië in de Europese en trans-Atlantische structuren van belang is voor de stabiliteit van het land en sprak met waardering over de inspanningen en oriëntatie van de huidige Servische regering. Minister-president Balkenende zette langs bekende lijnen de Nederlandse visie uiteen.

Wat betreft de situatie in het Midden-Oosten wees president Obama op de rol die de Arabische landen kunnen spelen, wier positieve betrokkenheid vooralsnog achterblijft bij de toezeggingen gedaan tijdens de recente top in Sharm el Sheikh. De minister-president en minister Verhagen onderstreepten het belang van een moratorium op de bouw van nederzettingen en afbraak van *illegal outposts* en de kansen die dit kan bieden voor het heropenen van gesprekken tussen alle spelers in het Midden-Oosten vredesproces. Secretary of State Clinton was positief over de rol van het Kwartet en de noodzaak voor de EU en de VS om gezamenlijk op te trekken en vroeg de EU alle noodzakelijke steun aan de Palestijnse Autoriteit te verlenen. Zij zag kansen om voortgang te boeken op afzienbare termijn.

Voorts werd stilgestaan bij de herdenking van het feit dat 400 jaar geleden Henry Hudson, in dienst van de Verenigde Oost-Indische Compagnie, aanlegde op Manhattan. De hierop volgende stichting van Nieuw Nederland en Nieuw Amsterdam had volgens president Obama een belangrijke bijdrage geleverd aan de grondbeginselen van de latere Verenigde Staten.

Ontmoeting minister-president met voorzitter Huis van Afgevaardigden Pelosi

De minister-president had vervolgens een ontmoeting met de voorzitter van het Huis van Afgevaardigden Pelosi in aanwezigheid van de co-voorzitters van de Dutch Caucus van het Congres, Congresleden Van Hollen (Democraat) en Hoekstra (Republikein). Zij spraken over de 400 jaar betrekkingen tussen de VS en Nederland, de G20, Afghanistan, Irak, klimaat en de Nederlandse gezondheidszorg. De minister-president nodigde mevrouw Pelosi uit om deel te nemen aan de feestelijkheden in New York in september a.s. in het kader van NY400. Mevrouw Pelosi dankte Nederland voor zijn deelname in Afghanistan en vroeg naar onze visie op de situatie aldaar. Zij was tevens bijzonder geïnteresseerd in de Nederlandse visie op de klimaatproblematiek.

Ontmoeting minister-president met Managing Director IMF Strauss-Kahn

In een gesprek van de minister-president met IMF Managing Director Strauss-Kahn is ingegaan op de implicaties van de financiële en economische crisis. Strauss-Kahn toonde zich tevreden over de door Nederland genomen crisismaatregelen, zowel ten aanzien van de stimuleringsmaatregelen als de herkapitalisatie van de banken. Minister-president Balkenende bracht in dit verband op dat de discussie nu ook zal moeten gaan over «exit-strategieën» in verband met de oplopende begrotingsstekorten. Tot slot kwam de noodzaak tot herverdeling van de zetels in het IMF aan de orde om het economisch gewicht van opkomende economieën beter te weerspiegelen.

Ontmoeting minister van Buitenlandse Zaken met Secretary of State Clinton

In het aparte onderhoud van de minister van Buitenlandse Zaken met Secretary of State Clinton werd gesproken over Afghanistan. Ook Secretary Clinton begon met het uitspreken van haar waardering voor de Nederlandse bijdrage in Afghanistan. Minister Verhagen zegde toe dat Nederland de opgebouwde expertise over de geïntegreerde «3 D»-benadering, zal blijven delen. Hij benadrukte ook de noodzaak na de komende verkiezingen in Afghanistan serieus werk te maken van bestuursvraagstukken, en met name corruptie.

Wat betreft Iran waren minister Verhagen en Secretary Clinton het eens, dat nu reeds moest worden nagedacht over de inhoud van nieuwe sancties, indien deze in latere instantie nodig mochten blijken.

Onderhoud minister van Buitenlandse Zaken met Speciaal Assistent Ross

Ook in het gesprek van minister Verhagen met Speciaal Assistent Ross kwam Iran aan de orde. Minister Verhagen deelde daarbij zijn impressies van zijn recente reis naar het Midden-Oosten, waarover u reeds eerder werd geïnformeerd. President Obama's beleid van engagement is een middel om Iran te bewegen op het nucleaire dossier, en geen doel op zich. Afhankelijk van de huidige ontwikkelingen zal de VS bezien of dit beleid bijstelling behoeft. Vanzelfsprekend is de positie van andere landen met een permanente zetel in de VN-Veiligheidsraad zoals China en Rusland hierbij van belang.

Deelname G8 L'Aquila

Voorafgaand aan het bezoek aan President Obama vond van 8 tot en met 10 juli in L'Aquila de G8 Top plaats, onder Italiaans voorzitterschap. Minister-president Balkenende nam, op uitnodiging van Premier Berlusconi, deel aan de tweede en derde dag van deze bijeenkomst. Hij was daarbij aanwezig bij een bijeenkomst van de aanwezige Europese landen, het officiële diner op donderdag 9 juli en aan de voedselzekerheid bijeenkomst op vrijdag 10 juli. Tevens bracht hij een bezoek aan het door de aardbeving getroffen dorp Lucoli.

Traditiegetrouw neemt een aantal landen van buiten de G8 deel aan de jaarlijkse top. Naast de grote opkomende economieën (waaronder China, India en Brazilië) waren dit jaar enkele Afrikaanse landen alsmede Turkije, Spanje en Nederland aanwezig op de tweede en derde dag van de top. De Nederlandse deelname aan deze G8 top paste in de eerdere aanwezigheid van Nederland bij de G20 toppen in Washington en Londen. De uitnodiging voor de bijeenkomst in Pittsburgh die door president Obama aan de minister-president werd gedaan, is hiermee dan ook verbonden.

De dialoog over voedselzekerheid vormde een belangrijk onderdeel van de bijeenkomst. Op initiatief van de VS – President Obama heeft dit tot een speerpunt in zijn ontwikkelingsbeleid gemaakt – was dit geagendeerd. Ook in Pittsburgh zal de G20 hierover spreken. De VS onderkent de belangrijke rol die Nederland op dit gebied speelt. In zijn interventie benadrukte de minister-president dat voedselzekerheid niet in de eerste plaats voedselhulp betreft, maar gaat over verhoging van voedselproductie en -productiviteit, stimuleren van handel en werkgelegenheid, vergroten van publieke en private investeringen en het scheppen van de juiste omstandigheden voor innovatie en duurzame verandering. Minister-president Balkenende meldde dat ons land meer dan 10% van de officiële ontwikkelingshulp aan deze problematiek besteedt. Nederland zal middels het budget voor ontwikkelingssamenwerking de komende jaren ruim 1,4 miljard euro investeren in voedselzekerheid.

De G8 onderschreef expliciet de uitkomsten van de London Summit om de economische crisis te bestrijden. Op het terrein van klimaat, handel en duurzame economische ontwikkeling werden belangrijke stappen gezet zoals de brede steun voor de zogenoemde «2-graden doelstelling» (om grote risico's t.g.v. klimaatverandering te voorkomen is het nodig om de mondiale temperatuurstijging te beperken tot maximaal 2 graden Celsius), afronding Doha ronde in 2010 en het «Lecce framework» voor duurzaam economisch handelen (uitkomst van top van ministers van Financiën, aangenomen tijdens G8). Mede gezien de urgentie, bijvoorbeeld met het

oog op het bereiken van een nieuw klimaatakkoord in Kopenhagen, zullen deze onderwerpen ook op de Pittsburgh agenda terugkeren. Nederland verwelkomt dit en zal de uitnodiging om bij deze G20 top aanwezig te zijn gebruiken om een bijdrage te leveren aan de oplossing van deze belangrijke mondiale uitdagingen.

De minister-president,
De minister van Algemene Zaken,
J. P. Balkenende

De minister van Buitenlandse Zaken,
M. J. M. Verhagen